

Obsah

Předmluva	9
A. Edukační realita	13
Edukační realita a pedagogika	13
Fenomén výchova	19
Školní edukace	24
Celoživotní učení a vzdělávání	29
Společnost vědění	34
B. Škola a edukace	39
1. Systém školství	39
Historický vývoj českého školství I (do r. 1948)	39
Historický vývoj českého školství II (1948–1989)	45
Transformace české společnosti, školství a vzdělávání po r. 1989	50
Současný školský systém v ČR	56
Školské systémy v zahraničí	63
Předškolní vzdělávací instituce v ČR	71
Základní a střední všeobecně vzdělávací školství v ČR	76
Střední odborné školství v ČR	81
Terciární školství v ČR	86
Speciální školství v ČR	91
Umělecké školství v ČR	97
Nestátní školství (soukromé a církevní) v ČR	102
Alternativní školy v ČR	107
2. Cíle a obsahy školní edukace	112
Funkce školy a školního vzdělávání	112
Kurikulum	117
Vzdělávací programy ve všeobecně vzdělávacím školství	122
Vzdělávací programy v odborném školství	127
Cíle výchovy a vzdělávání	132
Obsah vzdělávání	138
Cíle a obsahy předškolního vzdělávání	143
Cíle a obsahy primárního vzdělávání	148
Cíle a obsahy základního vzdělávání (2. stupeň ZŠ)	154
Cíle a obsahy středního všeobecného vzdělávání	159
Cíle a obsahy středního odborného vzdělávání	165
3. Edukační procesy	172
Učení ve školním prostředí	172
Školní vyučování	178
Edukační prostředí školní třídy	184
Komunikace učitelé–žáci ve výuce	189
Formy a metody výuky	194
Netradiční formy učení a vyučování	200
Školní zátěž a její zvládání	206
Kázeň a nekázeň	211
Asociální jevy ve škole	217
4. Produkty a efekty edukace	223
Gramotnost	223
Základy gramotnosti (počáteční čtenářská gramotnost)	230
Školní vzdělávání a funkční gramotnost	235

Kompetence / klíčové kompetence ve školním vzdělávání	242
Formální vzdělávání, neformální vzdělávání, informální učení	247
Vzdělanost / národní vzdělanost	252
5. Edukační média	258
Materiální didaktické prostředky	258
Školní učebnice	265
Nové technologie ve vzdělávání	271
E-learning ve školním vzdělávání	277
Mimoškolní edukační média	282
6. Škola jako organizace	287
Kultura školy	287
Psychosociální klima školy	292
Management školy	297
Malotřídní školy	303
Pohled na školní život očima praktika: venkovská škola	309
Pohled na školní život očima praktika: velkoměstská škola	314
7. Školy a vzdělávání v síti vnějších vztahů	319
Rodiče a škola	319
Veřejná správa škol (školské rady)	324
Zaměstnavatelé a školy	329
Politické strany ve vztahu ke školám a ke vzdělávání	336
C. Subjekty edukace	341
1. Žáci a studenti	341
Kognitivní vývoj dětí a mládeže	341
Jazyková a komunikační kompetence české mládeže	348
Tělesné charakteristiky českých dětí a mládeže	354
Demografické a sociální charakteristiky českých dětí a mládeže	361
Populace českých středoškoláků a jejich vzdělávání	366
Populace českých vysokoškoláků	373
Mládež a volný čas	379
Mládež z rizikových skupin	385
Absolventi škol na trhu práce	390
2. Učitelé a jiní pedagogičtí pracovníci	396
Populace českých učitelů	396
Pracovní zátěž a podmínky práce učitelů	402
Přípravné vzdělávání učitelů	408
Další vzdělávání učitelů	413
Začínající učitelé	419
Asistenti pedagogů	424
Vysokoškolští učitelé	430
Mimoškolní edukátoři	436
D. Edukace specifických skupin populace	443
Vzdělávání žáků zdravotně znevýhodněných	443
Specifické poruchy učení	448
Vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků	454
Vzdělávání romských žáků a studentů	459
Vzdělávání žáků z etnických menšin a z rodin imigrantů	465
Vzdělávání mimořádně nadaných žáků	471
Vzdělávání dospělých	478
Vzdělávání seniorů	483

E. Edukace v mimoškolních prostředích	487
Rodina jako edukační prostředí	487
Média a edukační působení na mládež	493
Edutainment – fenomén mimoškolní edukace	498
Zájmové vzdělávání mládeže a dospělých	503
Podnikové vzdělávání	508
Distanční vzdělávání	514
Vzdělávání v institucích neformálního vzdělávání	520
Výchova a vzdělávání dětí a mládeže ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy	526
Pastorace a výchova	533
F. Plánování a řízení vzdělávání a školství	539
Česká vzdělávací politika	539
Řízení školství (státní správa)	545
Marketingové řízení školy	550
Financování a ekonomické aspekty školství	556
Reformy školství a vzdělávání ve světě	564
G. Evaluace vzdělávání a školství	571
Kvalita a efektivita ve vzdělávání	571
Inspekce škol	576
Autoevaluace škol	582
Hodnocení a klasifikace žáků a studentů	587
Testování výkonů ve vzdělávání	594
Evaluace vzdělávacích výsledků žáků v ČR	599
Mezinárodní evaluace vzdělávacích výsledků	605
H. Podpora vzdělávání a školství	611
Legislativa ve vzdělávání	611
Pedagogicko-psychologické poradenství	617
Kariérové poradenství	623
Zdravotní péče o děti a mládež	628
CH. Pedagogická věda a výzkum	633
1. Celkový stav pedagogické vědy	633
Pedagogická věda v ČR	633
Pedagogická teorie a vzdělávací praxe	639
2. Disciplíny a specializace pedagogické vědy	645
Obecná pedagogika	645
Obecná didaktika	651
Oborové a předmětové didaktiky	656
Teorie výchovy	661
Filozofie výchovy	667
Historická pedagogika	672
Dějiny vzdělanosti	677
Komeniologie	681
Srovnávací pedagogika	686
Andragogika	691
Androdidaktika	696
Pedagogická psychologie	702
Školní psychologie	707
Speciální pedagogika	712
Pedagogická diagnostika	717
Sociologie výchovy (vzdělávání a školy)	723
Etnopedagogika	728

Sociální pedagogika	733
Pedagogika volného času	738
Gerontopedagogika	743
Pedagogická evaluace	748
Ekonomie vzdělávání a školství	754
Teorie vzdělávací politiky	759
Pedagogická prognostika	764
Teorie učitelské profese	770
Vysokoškolská pedagogika	777
Medicínská pedagogika	782
Mediální pedagogika	787
Inženýrská pedagogika	792
Pedagogika sportu	798
3. Pedagogický výzkum	803
Pedagogický výzkum v ČR	803
Pedagogický výzkum v zahraničí	809
Kvantitativní pedagogický výzkum	813
Kvalitativní pedagogický výzkum	819
Využitelnost pedagogického výzkumu	824
4. Významná témata pedagogické vědy	829
Sociální nerovnosti ve vzdělávání	829
Hodnoty ve vzdělávání a ve škole	834
Inovace a rozvojové změny v současných školách	840
Kritické teorie o škole a vzdělávání	846
Ekologická/environmentální výchova	852
Multikulturní výchova	857
Sexuální výchova	862
5. Informační základna pedagogické vědy a výzkumu	867
Pedagogické časopisy, bulletinů a zpravodaje	867
Pedagogické encyklopedie, slovníky a tezaury	873
Pedagogické knihovny a databáze	879
Pedagogická muzea a archivy v ČR	885
Přílohy	889
České fakulty s programy učitelství a pedagogiky	889
Instituce a asociace pedagogického výzkumu v ČR	896
Asociace a organizace pedagogického výzkumu v zahraničí	900
Grantové agentury podporující pedagogický výzkum v ČR	903
Akreditace vysokých škol v ČR	909
Seznam vysokých škol v ČR (stav v r. 2008)	913
Tituly absolventů vysokých škol	916
Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED	922
Rejstřík	925
Seznam vybraných zkratk, které jsou v publikaci používány	930
Seznam zákonů, vyhlášek a nařízení vlády (úplné názvy), o nichž se v textu hovoří	932
Seznam autorů PEN	934